

opusdei.org

TEMA 18. Krštenje i Potvrda

Novi članak iz serije Sažeci
kršćanske vjere o Krštenju i Sv.
Potvrdi

14.12.2012.

KRŠTENJE

1. Biblijski temelji i institucija

Među brojnim starozavjetnim
nagovještajima krštenja istaknuta su
neki s kojima se susrećemo u Novom
Zavjetu, a koji su povezani s ovim
sakramentom: opći potop, prijelaz

preko Crvenog mora i obrezanje (usp. *1Pet* 3,20-21; *1Kor* 10,1; *Kol* 2,11-12). S Ivanom Krstiteljem obred vode, još bez spasiteljske učinkovitosti, veže se s doktrinarnom pripremom, obraćenjem i milosrdnom čežnjom, stupovima budućeg katekumenizma.

Isus je kršten u vodama Jordana na početku svog javnog djelovanja (usp. *Mt* 3,13-17), ne radi toga što je to bilo nužno, već radi spasenjske solidarnosti. U tom je slučaju voda definitivno materijalni element sakramentalnog znaka. Uz to se otvara nebo i Duh Sveti silazi u obliku goluba, a glas Boga Oca potvrđuje Kristovo božansko sinovstvo: zbivanja koja na Glavi buduće Crkve otkrivaju ono što će se sakramentalno odvijati kasnije na njezinim članovima.

Nešto se kasnijedogađa susret s Nikodemom, kada Isus potvrđuje

duhovnu vezu koja postoji između krsne vode i spasenja, odakle svjedoči o njezinoj potrebi: „ako se tko ne rodi iz vode i Duha, ne može ući u kraljevstvo Božje“ (*Iv* 3,5).

Vazmeno otajstvo daje spasonosnu vrijednost krštenju; u stvari, Isus „Je o svojoj mucii što će je podnijeti u Jeruzalemu govorio kao o 'Krštenju' kojim se sam treba krstiti (*Mk* 10,38; usp. *Lk* 12,50). Krv i voda koji su provrli iz otvorenog boka raspetog Isusa (usp. *Iv.* 19, 34) praslika su krštenja i euharistije, sakramenata novog života“ (*Katekizam katoličke crkve*, 1225).

Prije uzlaskana nebo, Gospodin je rekao apostolima: „Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode krstići ih u ime Oca i Sina i Duha Svetoga i učeci ih čuvati sve što sam vam zapovjedio!“ (*Mt* 28, 19-20). Ova zapovijed se vjerno slijedila nakon Duhova i ukazuje na prvotnu svrhu

evangelizacije koja se djelatno nastavlja.

Komentirajući ove tekstove, Sveti Toma Akvinski kaže da je institucija krštenja bila višestruka: poštivanje materije kod Kristova krštenja; njegova nužnost bila je potvrđena u *Iv* 3,5; njegovo je korištenje započelo kada je Isus poslao svoje učenike da propovijedaju i krste; njegova učinkovitost proizlazi iz Isusove muke; njegovo se širenje po cijelome svijetu vidi u *Mt* 28, 19¹.

2. Opravdanost i učinci krštenja

U *Rim* 6,3-4 čitamo: „Ili zar ne znate: koji smo god kršteni u Krista Isusa, u smrt smo njegovu kršteni. Krštenjem smo dakle zajedno s njime ukopani u smrt da kao što Krist slavom Očevom bi uskrišen od mrtvih, i miiv tako hodimo u novosti života“. Krštenje koje u vjerniku ponovno uspostavlja susret s Isusom Kristom na zemlji i njegovo spasonosno djelovanje,

dajući opravdanje kršćaninu. Ovo isto ističe *Kol 2,12*: „s njime suukopani u krštenju, u njemu ste i suuskrsli po vjeri u snagu Boga koji ga uskrisi od mrtvih“. Sada nastupa izraz vjere s kojom smo u zajedništvu s obredom vode „odjenuti u Krista“, kako to tvrdi *Gal 3,26-27*: „Uistinu, svi ste sinovi Božji, po vjeri u Kristu Isusu. Doista, koji ste god u Krista kršteni, Kristom se zaodjenuše“.

Ova stvarnost opravdanja po krštenju prevodi se u konkretne učinke u duši kršćanina, koje bogoslovlje prikazuje kao učinke koji ozdravljaju i uzdižu. Prvi se odnose na oprostjenje grijeha, kao što to ističe Petrovo propovijedanje: „Petar će om: 'Obratite se i svatko od vas neka se krsti u ime Isusa Krista da vam se oprostite grijesi i primit ćete dar, Duha Svetoga'“ (*Dj 2,38*). Ovo uključuje istočni grijeh i kod odraslih sve osobne grijeha. Također se oprašta cjelina vremenske i vječne

kazne. Kod krštenika nešto ipak ostaje: „Ipak u krštenima ostaju stanovite vremenite posljedice grijeha kao što su trpljenje, bolest, smrt ili slaboće vezane uz život , kao što su karakterne slabosti itd., sklonost na grijeh, koju predaja nazivlje *požudom*, ili slikovito 'klicom (izvorom) grijeha' (*fomes peccati*)“ (KKC, 1264).

Bitan se sadržaj sastoji u izljevu Duha Svetoga; u stvari, „Ta u jednom Duhu svi smo u jedno tijelo kršteni, bilo Židovi, bilo Grci, bilo robovi, bilo slobodni. I svi smo jednim Duhom napojeni“ (1 Kor 12,13). Jer se radi o istom „Duhu Kristovom“ (Rim 8,9), primamo „duh posinjenja“ (Rim 8,15). Kao sinovi u Sinu. Bog daje kršteniku posvetnu milost, bogoslovne i moralne krijeposti i darove Duha Svetoga.

Zajedno s ovom milosrdnom stvarnosti „krštenje obilježuje

kršćanina neizbrisivim duhovnim biljegom (*character*) pripadnosti Kristu. Taj se pečat ne da izbrisati nikakvim grijehom, pa ni onda kada grijeh priječi da krštenje donese plodove spasenja“ (KKC, 1272).

Budući da smo kršteni u jedinstvenom Duhu „kršteni jednim Duhom u jedno tijelo“ (1 Kor 12,13), sjedinjavanje s Kristom istodobno je i sjedinjavanje s Crkvom, a u njoj smo povezani sa svim kršćanima, tako i s onima koji nisu u punom zajedništvu s Katoličkom Crkvom.

Sjetimo se, naposljetku, da su krštenici „rod izabrani, kraljevsko svećenstvo, sveti puk, narod stečeni da naviještate silna djela onoga koji vas iz tame pozva k divnom svjetlu svojemu“ (1Pet 2,9): dakle imaju udjela u zajedničkom svećenstvu vjernika, „'dužni su pred ljudima ispovijedati kršćansku vjeru koju su primili od Boga preko Crkve' (LG 11) i

sudjelovati u apostolskoj i misionarskoj djelatnosti naroda Božjega“ (KKC, 1270).

3. Nužnost

Novozavjetnakateheza za Krista kategorički tvrdi da „Nema ni u kome drugom spasenja. Nema uistinu pod nebom drugog imena dana ljudima po kojemu se možemo spasiti“ (Dj 4,12). Jer svi koji ste „u Krista kršteni“, „Krista ste obukli“ (Gal 3,27), morate razumjeti u potpunosti Isusove riječi po kojima „Tko uzvjeruje i pokrsti se, spasit će se, a tko ne uzvjeruje, osudit će se“ (Mk 16, 16). Odatle proizlazi vjera Crkve o nuždi krštenja za spasenje.

Ovo posljednje valja razumjeti prema brižnoj formulaciji učiteljstva:

„Krštenje je nužno za spasenje onih kojima je Evanđelje navješteno te koji su imali mogućnost da zatraže sakrament. (usp. Mk 16,16). Crkva ne pozna drugog sredstva osim krštenja

da zajamči ulazak u vječno blaženstvo; zbog toga pazi da ne zanemari poslanja što ga je primila od Gospodina, tj. da 'iz vode i Duha nanovo rađa' sve koji mogu biti kršteni. *Bog je spasenje vezao uz sakrament krsta, ali on sam nije vezan svojim sakramentima*» (KKC, 1257).

U stvari, postojespecifične situacije u kojima se glavni plodovi krštenja mogu postići bez sakramentalnog posredovanja. Budući da nema sakramentalnoga znaka, ne postoji apsolutna sigurnost o eventualno dobivenoj milosti. To što crkvena predaja naziva krštenje krvlju i krštenje željom nisu 'primljene radnje', već skup prilika koje se saberu u jedan sadržaj, određujući tako uvjete da bi se moglo govoriti o spasenju. Tako je razumljivo „oduvijek Crkva čvrsto uvjerenjena da su svi koji su podnijeli smrt radi vjere, premda nisu primili krštenje,

kršteni svojom smrću za Krista i s njime“ (*Katekizam*, 1258). Sukladno tome, Crkva tvrdi da „svaki čovjek koji, ne poznavajući Kristovo evanđelje i njegovu Crkvu, traži istinu i čini volju Božju onako kako je spozna, može biti spašen. Može se pretpostaviti da bi takvi ljudi, kad bi upoznali nužnost krštenja, *izričito poželjeli da budu kršteni.*“ (*KKC*, 1260).

Prilike krštenjakrvlju i željom ne uključuju mrtvu djecu bez krštenja. „Crkva ne može drugo nego ih povjeriti Božjem milosrđu, što i čini u obredu njihova ukopa“; ali potrebna je vjera u milosrđe Božje i u to da Bog želi da se svi ljudi spase (usp. *1Tm* 2,4), to nam daje pouzdanje, da postoji put spasenja za djecu koja umiru bez krštenja (usp. *KKC*, 1261).

4. Liturgijsko slavlje

„Obredi primanja“ nastoje valjano razaznati volju kandidata, ili

njihovih roditelja, da prime sakrament i preuzmu njegove odgovornosti. Slijede biblijska čitanja koja rasvjetljuju Otajstvo Krštenja, koja su protumačena u propovjedi. Onda se zazove u pomoć zagovor svetih, u čije će zajedništvo kandidat biti uveden; molitvom zaklinjanja i pomazanjem katekumena naglašava se božanska zaštita od zasjeda zloga. U nastavku se blagoslivlja voda obrascima značajnog katehetskoga sadržaja koji daju liturgijski oblik povezanosti vode s Duhom Svetim. Vjera i obraćenje predstavljeni su trojstvenim polaganjem zavjeta te odricanjem od Sotone i grijeha.

Sada se ulazi u sakramentalni dio obreda, „da je posveti, očistivši je kupelji vode uz riječ“ (*Ef* 5,26). Obredno pranje, bilo da se obavlja polijevanjem ili uranjanjem, treba ostvariti tako, da voda teče po glavi, označavajući tako istinsko pranje duše. Valjana tvar Sakramenta je

voda kao takva po mišljenju zajednice. Dok službenik triput polijeva vodu iznad glave kandidata, ili je uranja, izgovara riječi: «NN, ja te krstim u ime Oca i Sina i Duha Svetoga».

Obredi nakon krštenja (ili objašnjavajući obredi) oslikavaju misterij koji se zbio. Glava kandidata se pomaže (ako neposredno ne slijedi potvrda), da se označi njegovo sudjelovanje u zajedničkom svećenstvu i evocira buduća krizma. Predaje se bijela haljina kao podsjetnik na čuvanje krsne nevinosti i kao simbol za dodijeljeni novi život. Svijeća upaljena na uskrsnoj voštanici simbolizira svjetlo Kristovo, preneseno na kandidate da žive kao djeca svjetla. Obredom *effeta* primijenjenim na uši i usta kandidata, želi se označiti sposobnost slušanja i naviještanja riječi Božje. Naposljetku, molitva Očenaša pred oltarom – u odraslih za vrijeme

euharistijskog slavlja– obznanjuje novo stanje kao djeteta Božjeg.

5. Službenik i kandidat

Redovnislužbenik je biskup i svećenik, a u rimokatoličkoj Crkvi to može biti i đakon. U slučaju nužde krstiti može bilo koji čovjek, uključujući i nekršćane koji imaju nakanu ostvariti ono što Crkva vjeruje, kada tako postupa.

Krštenje jenamijenjeno svim ljudima koji ga još nisu primili. Potrebne sposobnosti kandidata ovise o stanju djeteta ili odrasloga. Djeca koja još nisu u stanju upotrijebiti razum trebaju primiti sakrament za vrijeme prvih dana života, ako to dopušta njihovo i majčino zdravlje: drugačiji postupak je, s osobitim naglaskom Sv. Josemaríje, „teški zločin protiv pravde i protiv ljubavi“² U stvari, kao vrata u život milosti, krštenje je sasvim besplatan čin za čiju je valjanost dovoljno da ne bude

odbijeno; s druge strane, kandidatova vjera koja je nužno crkvena vjera, odražava se u vjeri Crkve. Ipak postoje određene granice u praksi krštenja male djece: nedopušteno je ako nedostaje suglasnost roditelja ili nema dovoljno sigurnosti za budući odgoj u katoličkoj vjeri. Zbog toga se imenuju kumovi, izabrani među osobama uzorna života. Odrasli kandidati se pripremaju kroz katekumenstvo koje je ustrojeno prema raznih lokalnih prilikama, s time da za vrijeme istog obreda primaju krizmu i prvu Pričest. U tom se razdoblju nastoji probuditi želju za milošću koja uključuje nakanu primanja sakramenta, što je i uvjet za valjanost sakramenta. Ona se spaja s doktrinarnom poukom koja, korak po korak nastoji kod kandidata pobuditi nadnaravnu krepost vjere i istinsko obraćenje srca, što može zahtijevati korijenite promjene u životu kandidata.

SVETA POTVRDA

1. Biblijski i povijesni temelji

Proročanstva o Mesiji naviještala su da „će nad njim počivati duh Jahvin“ (*Iz 11,2*), što će biti povezano s njegovim izborom kao poslanika: „Evo Sluge mojega koga podupirem, mog izabranika, miljenika duše moje. Na njega sam svoga duha izlio, da donosi pravo narodima“ (*Iz 42,1*). Proročke su riječi još jasnije kada se stave u usta Mesije: „Duh Jahve Gospoda na meni je, jer me Jahve pomaza, posla me da radosnu vijest donesem ubogima“ (*Iz 61,1*).

Nešto se sličnonaviješta za sveukupan narod Božji; svojim udovima reče Bog: „duh svoj udahnut ću u vas da hodite po mojim zakonima“ (*Ez 36,27*); i u *Jl 3,2* naglašava se univerzalnost ovog izlivanja: „čak ću i na sluge i sluškinje izliti Duha svojeg u dane one“.

U tajni Utjelovljenja ostvaruje se mesijansko proročanstvo (usp. *Lk* 1,35), potvrđeno, upotpunjeno i javno objelodanjeno pomazanjem na Jordanu (usp. *Lk* 3,21-22), kada nad Krista silazi Duh u obliku goluba i glas Očev ostvaruje proročanstvo izbora. Isti Gospodin pojavljuje se na početku svoga djelovanja kao Jahvin pomazanik u kome se ispunjavaju sva proročanstva (usp. *Lk* 4,18-19), i on se daje voditi Duhom Svetim (usp. *Lk* 4,1; 4,14; 10,21) sve do samog časa svoje smrti (usp. *Heb* 9,14).

Prije nego je predao svoj život za nas, Isus je obećao poslanje Duha (usp. *Iv* 14, 16; 15,26; 16,13), što se stvarno dogodilo na Duhove (usp. *Dj* 2,1-4), u jasnom izvještaju koji se odnosi na Joelovo proroštvo (usp. *Dj* 2,17-18), dajući tako maha sveopćem poslanju Crkve.

Isti Duh koji se izlio na apostole u Jeruzalemu je kroz njih prenesen na

krštenike posredstvom polaganja ruku i molitvom (usp. *Dj* 8,14-17; 19,6); to iskustvo postaje toliko poznato u prvoj Crkvi da se prema Poslanici Hebrejima o njemu svjedoči kao „osnovnom učenju“ i „temeljnoj temi“ (*Heb* 6,1-2). Ova se biblijska slika upotpunjuje pavlovskom i ivanovskom predajom koja spaja pojmove 'pomazanje' i 'pečat' Duha Svetoga izlivenog na kršćane (usp. *2Kor* 1,21-22; *Ef* 1,13; *1Iv* 2,20.27). Ovo posljednje je već u najstarijim dokumentima spojilo liturgijski značaj s pomazanjem kandidata mirisavim uljem.

Isti ovi dokumenti potvrđuju prvobitno obredno jedinstvo triju sakramenata posvećenja, dijeljenih za vrijeme uskrsnog svetkovanja koje je predvodio biskup u katedrali. Kada se kršćanstvo proširilo izvan gradova i krštenje djece postaje masovno, nije više bilo moguće nastaviti s prvobitnom praksom. Dok

je na zapadu sveta potvrda rezervirana za biskupa, odvajajući je od krštenja, na istoku se čuva jedinstvo sakramenata posvećenja, podijeljenih istodobno novorođenčetu od strane svećenika. Osim toga na istoku je u porastu značaj pomazanja raznih dijelova tijela s *myron*; na zapadu polaganje ruku prelazi u generalno polaganje nad svim krizmanicima, dok pomazanje na čelo prima svaki pojedinac.

2. Liturgijsko značenje i sakramentalni učinci

Krizmakoja se sastoji od maslinovog ulja i mirisne pomasti, posvećena je od biskupa ili patrijarha, i samo od njih tijekom krizmalne mise.

Pomazanje krizmanika svetom krizmom je znak njegova posvećenja.

„Po Potvrdi kršćani, tj. pomazanici imaju potpunijeg udjela u poslanju Isusa Krista i u punini Duha Svetoga,

kojim je Isus ispunjen, kako bi svojim životom širili 'Kristov miomiris'. (usp. 2Kor 2,15). Potvrđenik ovim pomazanjem prima 'biljeg', *pečat* Duha Svetoga.“ (KKC, 1294-1295).

Kada se potvrda slavi odijeljeno od krštenja pomazanje liturgijski započinje, kao što je slučaj u rimskom obredu, obnovom krsnih obećanja i ispoviješću vjere potvrđenika. „Tako je jasno da se potvrda nadovezuje na krštenje.“ (KKC, 1298). Potom u rimskom bogoštovlju slijedi *extensio manuum* svim krizmanicima od strane biskupa, dok izgovara molitvu visokim glasom (to jest, zazivanjem i usrdnom molbom). Tako se dolazi do posebnog sakramentalnog obreda koji se podjeljuje „pomazanjem krizmenim uljem na čelo potvrđenika, koje se izvodi polaganjem ruke i riječima: 'Primi pečat Dara Duha Svetoga'“. U istočnim Crkvama, pomazanje

svetom mirom slijedi nakon molitve epikleze, na svim značajnijim dijelovima tijela. a svako mazanje prate riječi: 'Pečat dara Duha Svetoga' (KKC, 1300). Sakramentalni obred završava znakom mira kojim se označuje i očituje crkveno zajedništvo s biskupom. (usp. KKC, 1301).

Stoga potvrda ima prisno jedinstvo s krštenjem, iako se nužno ne vrše u istom obredu. S njom se krsna duhovna baština upotpunjuje nadnaravnim darovima karakterističnim za kršćansku zrelost. Potvrda se dijeli samo jedanput, jer „utiskuje u dušu *neizbrisiv duhovni biljeg*, 'karakter', koji označuje da je Isus Krist kršćanina obilježio pečatom svoga Duha i zaodjenuo ga snagom odozgo, da postane njegovim svjedokom.“ (KKC, 1304). Po njoj kršćani primaju obilje darova Duha Svetoga, ostaju snažnije povezani s Crkvom, „i na

ovaj se način jače obvezuju širiti i braniti vjeru svojom riječju i svojim djelima“.³

3. Službenik i krizmanik

Kao nasljednici apostola, samo su biskupi „iskonski službenici dijeljenja svete potvrde“⁴. U rimskom obredu, redovan službenik je isključivo biskup; svećenik može valjano krizmati samo u predviđenim slučajevima prema općim zakonskim odredbama (krštenje odraslih, primanje u katoličku zajednicu, biskupijsko ujednačavanje, smrtna pogibelj), ili kada dobije posebnu ovlast ili je od biskupa pridružen ovom djelovanju. U istočnim je Crkvama redovni službenik također svećenik koji mora koristiti krizmu posvećenu od patrijarha ili biskupa.

Kao sakramentposvećenja, potvrda je namijenjena svim kršćanima, ne samo odabranim. Po se rimskom

obredu dijeli jedanput kada se kandidat može služiti svojim razumom: određeno vrijeme ovisi o običajima pojedinih mjesta, koji moraju poštivati značaj koji posvećenje ima. Potrebna je prethodna poduka, istinska nakana i stanje milosti.

Philip Goyret

Osnovna biografija

Katekizam Katoličke Crkve,
1212.1321.

Kompendij Katekizma Katoličke Crkve, 251-270.

Podrubci (fusnote)

¹ Usp. Sveti Toma, *In IV.*, d.3, q.1, a.5, sol.2

² Sv. Josemaría Susret s Kristom, 78.

³ II VATIKANSKI KONCIL, Konstitucija *Lumen Gentium*, 11.

⁴ *Ibidem*,26.

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/tema-18-krstenje-i-potvrda/](https://opusdei.org/hr-hr/article/tema-18-krstenje-i-potvrda/)
(8.06.2025.)